

Nr 347.

Av herrar **Ericsson** i Sörsjön och **Johusson** i Norrahammar,
*angående viss ändring av grunderna för rätt till under-
stöd ur Vadstena krigsmanshuskassa.*

År 1931 beslöt riksdagen i anslutning till en av Kungl. Maj:t avlåten proposition (nr 13) medgiva, att avskedat indelt manskap, som tjänat vid armén minst 20 tjänstgöringsår och vilkas tjänstgöringsdagar utgjorde sammanlagt 600 till antalet, skulle äga rätt till understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder som gälla för indelt manskap med minst 20 men under 25 tjänstgöringsår.

På grund av detta riksdagens beslut utfärdade Kungl. Maj:t kungörelse den 13 mars 1931 (nr 43) om ändring i tidigare gällande grunder för understöds beviljande ur Vadstena krigsmanshuskassa. Emellertid hade Kungl. Maj:t ganska kort tid efter utfärdandet av förenämnda kungörelse tydligen bi-bringats en annan uppfattning angående innebörden av riksdagens beslut rörande beräkning av tjänstetiden än som kom till synes i omförmälda kungörelse, enär ånyo kungörelse utfärdades i samma ämne den 19 juni samma år, innebärande en avvikelse från i kungörelsen den 13 mars meddelade föreskrifter.

I denna senare kungörelse fann nämligen Kungl. Maj:t för gott förklara, »att såsom tjänstgöring i förevarande hänseende icke må räknas tid varunder indelt soldat undergått rekryt- och underbefälsutbildning». Den ändring som sålunda Kungl. Maj:t föranlät vidtaga, tillkom tydligen i anledning av framställning från arméförvaltningens civila departement, som gjorde gällande att därest all utförd tjänstgöring inräknades, komme antalet f. d. indelta soldater, vilka därigenom bleve berättigade till understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa, att ökas i sådan mån, att vittgående konsekvenser i kostnadshänseende skulle uppkomma.

Kungl. Maj:ts slutliga ståndpunktstagande i frågan år 1931 förefaller dock mycket omotiverad, med hänsyn till att varken i ämnet väckta motioner, Kungl. Maj:ts omförmälda proposition eller riksdagens beslut år 1931 på minsta sätt gav någon antydning om att vid beräkning av tjänstgöringstiden visst slag av tjänstgöring icke vore avsett att medtagas. Enligt vårt förmenande synes det tvärtom vara uppenbart att det då fattade beslutet innebar, att något undantag med avseende å tjänstgöringstiden icke skulle ifrågakomma, och ett starkt bevis härför utgör otvivelaktigt riksdagens behandling av frågan år 1932, då 2:a kammaren biföll den i ämnet väckta motionen, vars yrkande gick ut på »att riksdagen skulle besluta att vid beräkning av tjänstgöringstiden för rätt till

understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa all utförd tjänstgöring skulle inräknas.»

Tyvärr visade det sig emellertid att 1:a kammaren hade ändrat uppfattning i frågan sedan riksdagens behandling av densamma år 1931, vilket framgår därav att denna kammare anslöt sig till ett under överläggningen framställt avslagsyrkande. Dock röstade även ett avsevärt stort antal av 1:a kammarens ledamöter för bifall till motionen. Anledningen till den helomvändning som 1:a kammaren härvidlag gjorde torde ligga däri att man befarade, att avkastningen av den fond, varifrån understöd utgår till f. d. indelt manskap vid armén, i någon vidare mån icke skulle komma att räcka till, utan fonden som sådan komme att ganska snart bliva konsumerad, därest riksdagen tillstyrkte den ändring i grunderna för tjänstetidens beräkning som föreslagits.

Det torde icke vara möjligt med någon större grad av tillförlitlighet kunna beräkna antalet av nya understödstagare som skulle tillkomma, om den förordade ändringen i grunderna rörande rätt till understöd genomföres. För utrönande av detta förefaller en utredning vara både ändamålsenlig och nödvändig. Givetvis kan man utgå ifrån, att om ifrågavarande utvidgning av understödsrätten vidtages, de fonderade medlen komma att konsumeras på ett kraftigare sätt än hitintills skett, naturligtvis under förutsättning att inte riksdagen beviljade tillräckliga medel i syfte att förebygga fondmedlens sänkning till en lägre storleksnivå än den nuvarande. Emellertid förefaller det vara mindre sannolikt att vid genomförande av den utvidgning av rätten till understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa, varom här är fråga, merkostnaderna härför skulle komma att uppgå till det belopp som angavs vid frågans behandling i 1:a kammaren år 1932. Huru som helst torde icke den omständigheten att antalet understödsberättigade härigenom utökas, nödvändiggörande ett större medelsbehov än tidigare, behöva vara avgörande för huruvida de medborgare varom här är fråga skola medgivas rätt till understöd eller icke. Om avkastningen av omförmälda fondmedel icke befinnes vara tillräcklig för mötande av de ökade anspråk, som helt naturligt torde komma att uppstå genom frågans lösning i för dessa människor gynnsam riktning, så måste det bli riksdagens uppgift att genom anslag tillfredsställa de ökade behov som härvidlag anmäla sig. I övrigt är det väl alldeles självfallet, att merkostnaderna bliva mest betydande de första åren efter ändringens ikraftträdande, varefter i den mån understödstagarna avlida en reducering av utgiftssumman automatiskt måste följa. Man kan säkerligen också förvänta att utgiftsminskningen efter några år blir rätt så kraftig, enär de f. d. indelta soldater, vilka vid ifrågavarande ändrings genomförande skulle bliva berättigade till understöd, i allmänhet befinna sig i 70-årsåldern, varför man sålunda torde kunna förutskicka att den återstående livstiden för dessa icke blir allt för långvarig. Enligt undertecknades förmenande synes det icke med fog kunna göras gällande, att en utvidgning av rätten till understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa kommer att medföra konsekvenser av den stora ekonomiska räckvidd, som man på vissa håll synes vara benägen att tro. Vad som framför-

allt erfordras, är tydligen god vilja. Hyser man liksom undertecknade den uppfattningen, att man gör en god gärning om man medverkar till en sådan lösning av detta spörsmål, att de samhällsmedborgare varom här är fråga beredas möjlighet till åtnjutande av en mindre pension under deras återstående livstid, så torde därmed det väsentligaste hindret för en gynnsam lösning av samma vara undanröjt.

Man har en viss anledning säga att dessa f. d. indelta soldater, som efter avskedet ur tjänsten icke kommit i åtnjutande av pension, äro orättvist behandlade av samhället. Inte minst förefaller orättvisan vara ganska uppenbar beträffande de många opensionerade, som avskedades ur tjänsten på grund av tilltagande sjuklighet, varigenom de blevo förklarade odugliga till krigstjänst. Många blevo också utkommenderade till sådan tjänstgöring, vilken enligt nu gällande grunder icke godkännes som utförd tjänstgöring av sådant slag, att den kan ingå i de bestämda 600 dagarna. Genom denna något egendomliga bestämmelse förhindras många av det f. d. indelta manskapet att erhålla understöd, ehuru i vissa fall den sammanlagda tjänstgöringstiden uppgår till minst 900 dagar. För att i någon mån skipa rättvisa för dessa medborgare synes det vara väl på sin plats, att riksdagen vidtoge den ändringen i nu gällande grunder för rätt till understöd, att all utförd tjänstgöring inräknas.

På grund av vad ovan anförts tillåta vi oss vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring i nu gällande grunder för rätt till understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa, att vid beräkning av tjänstgöringstiden all utförd tjänstgöring skall inräknas.

Stockholm den 19 januari 1933.

Evald Ericsson
i Sörsjön.

Johan Johnsson,
Norrahammar.
